Podmínky vyvlastnění v ČR, v Německu a připravovaná novela

RANDA HAVEL LEGAL
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ I LAW FIRM

Německá vláda v souvislosti s jadernou havárií japonské elektrárny Fukušima přijala rozhodnutí, podle kterého se Německo do roku 2020 stane zemí bez jaderných elektráren. Toto rozhodnutí povede v jižní části Německa, kde se nachází převážná část německých jaderných elektráren, ke zvýšení poptávky po jiných zdrojích elektrické energie z okolních regionů, což bude klást zvýšené požadavky i na přenosové soustavy okolních zemí. ČEPS, a.s., jako řídící subjekt přenosu elektřiny a jako subjekt zajišťující rovnováhu mezi výrobou a spotřebou elektřiny na území ČR, mimo jiné s ohledem na současná opatření přijímaná v Německu, nedávno oznámil svůj plán do roku 2024 modernizovat a navýšit kapacity českého systému pro přenos elektřiny. Z finančního hlediska by si tento plán zahrnující i výstavbu liniových staveb[1] vyžádal investici ve výši až 2,7 miliardy EUR. Výstavba liniových staveb vyžaduje získání práv k pozemkům ležícím na trase liniové stavby za účelem provedení stavby a zajištění jejího provozu. Dosažení tohoto cíle může být jednoduché za předpokladu, že všichni vlastníci pozemků na trase plánované výstavby jsou ochotní dosáhnout dohody. Pokud však jednání s vlastníky selžou a není jiná možnost, zbývá investorovi jen jediný nástroj, a to vyvlastnění. V následující části tohoto článku naleznete pojednání o pravidlech vyvlastnění platných v České republice, stručné seznámení s podmínkami vyvlastnění v Německu a shrnutí některých principů připravované novely zákona o vyvlastnění.[2]

Současná právní úprava vyvlastnění v ČR

Listina základních práv a svobod[3] stanoví, že každý má právo vlastnit majetek a tohoto práva může být zbaven výhradně prostřednictvím vyvlastnění ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu.

Od 1. ledna 2007 se vyvlastnění řídí zákonem č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění). Na začátku září 2011 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR předložilo Legislativní radě vlády ČR návrh novely zákona o vyvlastnění. Dalším zákonem, který stanoví zvláštní podmínky pro vyvlastnění, je zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní infrastruktury. V tomto roce byla přijata novela, na základě které se s účinností k 1. říjnu 2011 rozšíří podmínky tohoto zákona také na výstavbu vodní a energetické infrastruktury.[4]

Dílčím způsobem se problematiky vyvlastnění dotýká také stavební zákon[5], který předpokládá, že vlastnické právo může být omezeno nebo odejmuto v případě stavby dopravní a technické infrastruktury za předpokladu, že jsou tyto stavby vymezeny v územně-plánovací dokumentaci. Stavební zákon explicitně stanoví, že technická infrastruktura zahrnuje, mimo jiné, i elektrické vedení zřízené nebo používané ve veřejném zájmu.

Vyvlastnění spočívá v odejmutí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemeni k nemovitosti, a to za účelem, který předpokládá zvláštní zákon.[6] Výsledkem vyvlastňovacího řízení může být také odejmutí práva odpovídajícího věcnému břemenu. Všechny tyto zásahy mohou být však vždy činěny pouze za náhradu.

Osoba, která se domáhá práv a oprávnění na základě vyvlastnění se v zákoně o vyvlastnění označuje jako vyvlastnitel. Vyvlastnitelem zpravidla bývá investor, zřizovatel stavby, stát a podobně.

Jak bylo uvedeno výše, základní podmínkou vyvlastnění je[7] existence veřejného zájmu. Český právní řád stanoví, že na některé stavby je primárně (bez dalšího) nahlíženo jako na stavby ve veřejném zájmu, přičemž podle energetického zákona[8] těmito stavbami jsou: (i) distribuční soustava elektřiny, (ii) přenosová soustava vysokého napětí používaná a sloužící pro zajištění přenosu elektřiny pro celé území České republiky a propojení se soustavami jiných států, (iii) některé elektrárny, (iv) zásobníky plynu, (v) plynovodné zařízení, a (vi) rozvodné tepelné zařízení, kdy teplo je určeno pro další použití.

Vyvlastnění představuje až poslední prostředek, jak dosáhnout požadovaného cíle. Veřejný zájem tak musí jasně převažovat nad zachováním vlastnických práv a vyvlastnění může být provedeno, pouze když cíle spojeného s vyvlastněním nemůže být dosaženo dohodou s vlastníkem. Zákon proto ukládá vyvlastňovateli povinnost pokusit se před podáním návrhu na vyvlastnění uzavřít s vyvlastňovaným smlouvu, na základě které by potřebná práva získal.

V souvislosti s řízením o vyvlastnění zákon stanoví dvě lhůty, jednu pro přijetí návrhu smlouvy a druhou pro informování vyvlastňovaného o účelu vyvlastnění. Vyvlastnitel je povinen vyvlastňovanému poskytnout návrh smlouvy s lhůtou k vyjádření souhlasu v trvání nejméně 60 dnů. Současně je vyvlastnitel povinen učinit vše pro to, aby byl vyvlastňovanému po dobu nejméně 6 měsíců před vyvlastněním znám účel vyvlastnění.

Vyvlastňovanému musí po dobu nejméně 6 měsíců před vyvlastněním být znám účel vyvlastnění - ilustrační foto

[1] *Uveřejněno na konferenci „Elektrizační soustava ČR 2011" pořádané AF Power dne 9. června 2011, prezentace pana Miroslava Prokeše: "Proces přípravy a realizace akcí ČEPS v podmínkách náročného investičního programu"*
[2] *Návrh novely byl v posledních dnech předložen Legislativní radě Vlády ČR*
[3] *zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod*
[4] *zákon č. 209/2011 Sb., který by měl nabýt účinnosti dne 1. října 2011*
[5] *§ 170 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádů (stavební zákon)*
[6] *např. zákon č. 44/1988, o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon); zákon č. 289/1995 Sb., lesní zákon; zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon a podobně*
[7] *článek 11 odst. 4 Listiny základních práv*
[8] *§2 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)*

Znalecké posudky používané pro určení výše náhrady nesmí být v okamžiku zahájení řízení starší 90 dnů – ilustrační foto

Tuto povinnost však zákon nijak nekonkretizuje, přičemž ani zákon o urychlení výstavby dopravní infrastruktury k této povinnosti a lhůtě nic neuvádí. Dodržení těchto dvou lhůt bývá v praxi značně problematické, proto by mohlo být řešením sjednocení lhůty pro vyjádření ke smlouvě a lhůty pro oznámení účelu vyvlastnění.

Rozsah vyvlastnění musí odpovídat jeho účelu, tj. musí odpovídat míře, která je pro splnění požadovaného účelu nezbytná. Příslušný úřad může intenzitu zásahu spočívajícího ve vyvlastnění rozšířit pouze za předpokladu, že vyvlastňovaný požádá, aby bylo vyvlastnění rozšířeno i na část nemovitosti, kterou není možné užívat bez vyvlastňované nemovitosti buď vůbec, nebo jen s nepřiměřenými obtížemi.

Náhrada za vyvlastněné nemovitosti by měla odpovídat obvyklé ceně[9] nemovitosti. Vlastníci nemovitostí, na kterých bylo zřízeno věcné břemeno, nebo u kterých bylo právo odpovídající věcnému břemenu odejmuto, mají právo na náhradu ve výši ceny práva odpovídajícího věcnému břemenu. Podle platného znění zákona se obvyklá cena stanoví ke dni ocenění nemovitosti.[10] Znalecké posudky používané pro určení výše náhrady nesmí být v okamžiku zahájení řízení starší 90 dnů. Vyvlastňovací úřad by měl také porovnat, zda je náhrada za vyvlastňovanou nemovitost určená podle obvyklé ceny alespoň tak vysoká jako cena určená znaleckým posudkem vypracovaným na žádost vyvlastňovacího úřadu. Jestliže je obvyklá cena nižší, měl by vyvlastněný obdržet cenu určenou znaleckým posudkem.

Vyvlastnění může mít vliv i na práva třetích osob. Vyvlastněním zanikají zpravidla zástavní právo, zajišťovací převod práva, nájem nemovitosti a její části a věcné břemeno. Nájemci ze zanikajícího nájemního práva jsou, stejně tak jako vlastníci, oprávněni požadovat náhradu. Zástavní věřitelé nebo držitelé práva převedeného v souladu se zajišťovacím převodem práva mají také nárok na náhradu v souvislosti s vyvlastněním, ledaže se tohoto práva vzdají.

Vyvlastňovací řízení vede vyvlastňovací úřad, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností, Magistrát hlavního města Prahy nebo magistrát územně členěného statutárního města. Účastníky vyvlastňovacího řízení jsou vyvlastnitel, vyvlastňovaný a všechny další osoby, jejichž práva mohou být rozhodnutím o vyvlastnění dotčena (zástavní věřitel, oprávněný z práva odpovídajícího věcnému břemenu, nájemce, dědic atd.).

Vyvlastňovací řízení lze zahájit jen na žádost vyvlastnitele. Veškeré právní úkony, na jejichž základě vyvlastňovaný převede nebo zatíží nemovitost poté, co byl již informován o zahájení vyvlastňovacího řízení, jsou neplatná.

Dospěje-li vyvlastňovací úřad k názoru, že všechny podmínky pro vyvlastnění byly splněny, přijme rozhodnutí o vyvlastnění. V tomto rozhodnutí určí rozsah vyvlastnění z právního i faktického hlediska, rozhodne o zrušení některých a zachování jiných práv, stanoví výši náhrady pro vyvlastnitele a ostatní dotčené osoby a dále určí, do kdy a jak musí být dosaženo účelu, pro který bylo vyvlastňováno. Lhůta pro zahájení uskutečňování účelu vyvlastnění by neměla překročit dva roky, v odůvodněných případech však může být tato lhůta prodloužena až o další dva roky. Zde je namístě poznamenat, že zákon je u vyvlastnění přísnější, když u smluvního řešení situace poskytuje vyvlastniteli lhůtu tří let k zahájení uskutečňování účelu vyvlastnění.

Časový průběh vyvlastňovacího řízení se řídí správním řádem[11], což znamená, že správní orgán by měl vydat rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení.

Jestliže vlastník nemovitosti zemřel, není znám nebo mu vyvlastnitel nemůže doručit návrh smlouvy z důvodu neznámého pobytu, ustanoví vyvlastňující úřad vyvlastňovanému opatrovníka.[12]

Původní vlastník nemovitosti může požádat vyvlastňující úřad o zrušení vyvlastnění za předpokladu, že vyvlastnitel nezaplatí ve stanoveném čase náhradu, územní rozhodnutí určující využití nemovitosti pro daný účel se stane neplatným nebo je zrušeno, nebo vyvlastnitel nezahájí uskutečňování účelu, pro který došlo k vyvlastnění, ve lhůtě stanovené v rozhodnutí. V takovémto případě si vyvlastnitel a vyvlastněný vzájemně vrátí, co si plnili v souvislosti s vyvlastněním a vlastnické právo původního vlastníka se obnoví.

Vyvlastněný se může proti vyvlastňujícímu rozhodnutí první instance odvolat u úřadu, který napadané rozhodnutí vydal. Jestliže odvolací nástroje v rámci správního řízení nejsou úspěšné, může se vyvlastněný obrátit na civilní soud[13], přičemž žaloba musí být soudu podána ve lhůtě třiceti dnů od právní moci rozhodnutí vyvlastňujícího úřadu. Včasné podání takové žaloby má odkladný účinek.

Vyvlastnění v německém právu

Stejně jako v ČR, zaručuje německá ústava ochranu vlastnictví, avšak připouští i jeho omezení. Článek 14 odstavec 3 německé ústavy stanoví, že vyvlastnění je možné pouze v nejlepším zájmu veřejnosti a na základě zákona, který upravuje druh a rozsah náhrady. Náhrada musí být určena na základě spravedlivého vyvážení veřejného zájmu a zájmů dotčených stran. Případné spory ohledně výše kompenzace jsou rozhodovány před obecnými soudy.

Zákony upravující vyvlastnění[14] byly navrženy nejen pro obecné případy vyvlastnění, ale současně i pro specifické projekty, přičemž kromě federálních zákonů existují i zákony jednotlivých zemí, které nejsou zcela harmonizovány.

Z pohledu energetiky je nejdůležitější legislativou zákon o energetickém hospodářství (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG), upravující podmínky vyvlastnění, přičemž ohledně výše náhrady odkazuje tento zákon na vyvlastňovací zákony jednotlivých spolkových zemí

[9] *Obvyklá cena by měla být vyjádřena cenou podobného pozemku nebo stavby prodávané v České republice ve stejný den, s ohledem na veškeré další okolnosti týkající se pozemku nebo stavby.*
[10] *§ 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)*
[11] *§ 71 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád*
[12] *§ 23 odst. 2 písm. d) a e) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád*
[13] *§§ 244 až 250t zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*
[14] *Pojem „vyvlastnění" zahrnuje nejen odnětí vlastnického práva, ale také jakékoliv jeho menší omezení, jako např. věcná břemena.*

(Landesenteigungsgesetze). Podle EnWG je vyvlastnění přípustné pouze z taxativně vymezených důvodů, pro které bylo uskutečněno předběžné řízení a přesně stanoven a schválen územní plán.

Otázka přípustnosti vyvlastnění je v podstatě rozhodována během předběžného řízení o souhlasu (Planfeststellungsverfahren), které je administrativním postupem spadajícím pod obecná pravidla zákona o správním řízení (Verwaltungsverfahrensgesetz). V souladu s těmito pravidly musí být plán uveřejněn po dobu 4 týdnů a zainteresované strany mají možnost se k němu vyjádřit. Své námitky k plánu jsou strany oprávněny podávat do uplynutí dvou týdnů od konce doby pro uveřejnění plánu. Poté správní úřad musí zhodnotit, zda je nezbytné, aby byly námitky projednány ve veřejném řízení, které by nemělo trvat déle než tři měsíce. Až poté může úřad o plánu rozhodnout. Poškozené strany se mohou proti schválení plánu odvolat, avšak takovéto odvolání nemá odkladný účinek.[15]

U německých soudů lze v poslední době vypozorovat tendence směřující k podpoře projektů na dodávku energií. To potvrdilo např. rozhodnutí Vyššího správního soudu v Sasku, vztahující se k severoněmeckému plynovodu, který představuje přípojku k plynovodu North-Stream, vedoucímu z Ruska, nebo rozhodnutí Správního soudu v Mannheimu v souvislosti s potrubím etylenu „Jih“, které mělo spojit několik severoněmeckých chemických továren a ty následně napojit na síť potrubí nacházejících se na severozápadě Evropy.

Pro projekty, na které se nevztahují taxativně vymezené důvody §45 EnWG, byly v jednotlivých zemích přijaty zvláštní zákony, např. zákon o potrubí etylenu v zemi Baden-Württemberg nebo zákon o vyvlastnění ve prospěch sítě bavorských potrubí v zemi Bavorsko (Bayerisches Rohrleitungs-Enteignungsgesetz).

Takovéto zákony stanovují obecné podmínky pro vyvlastnění, a to zejména tyto:

- účelu vyvlastnění nemůže být dosaženo jinými prostředky, např. použitím pozemku náležejícího subjektu, který projekt provádí („provozovatel“);
- provozovatel poskytl důkazy o tom, že se pokusil předmětný majetek odkoupit;
- provozovatel zajistí, že předmětný majetek nebo břemeno bude použito během určitého časového období a pro předvídaný účel;
- provozovatel uzavřel se spolkovou zemí veřejnoprávní smlouvu, ve které se zavazuje postavit, provozovat a udržovat zásobovací zařízení, a ve které jsou zakotveny sankce, které za nesplnění těchto závazků hrozí.

Výše náhrady se v Německu pohybuje mezi 15 a 20% tržní hodnoty dotčené půdy – ilustrační foto

Tyto zvláštní zákony také explicitně stanoví, že za vyvlastnění musí být poskytnuta kompenzace. Ohledně rozsahu náhrady poté odkazují na relevantní zemskou legislativu týkající se vyvlastnění.

Jak již bylo naznačeno výše, druh této náhrady a její výše jsou potom předmětem odděleného řízení před příslušnou institucí dotčeného zemského státu. V případě sporu se mohou poškozené strany obrátit na obecné soudy.

Uvedené se obecně vztahuje na přenosové sítě nejrůznějšího druhu, ať se již jedná o vedení elektrického napětí nad zemí, nebo ropovody a plynovody pod zemí.[16] Pokud je to možné, omezuje se celé vyvlastnění pouze na několik opatření, mezi které patří zejména závazek provozovatele spočívající ve stavbě, provozování a udržování zásobovacího vedení na pozemku, který stále vlastní původní majitel. Takovéto právo provozovatele je obvykle zajišťováno věcným břemenem, které je vloženo do katastru nemovitostí. V případě tohoto věcného břemene se výše náhrady pohybuje mezi 15 a 20% tržní hodnoty dotčené půdy.

Výše uvedená řízení jsou velmi zdlouhavá, proto provozovatelé těchto zařízení vyjednávají podmínky vyvlastnění s asociací farmářů, tj. vlastníků dotčených pozemků, se kterou uzavírají rámcové smlouvy stanovující výši náhrady. Vlastníci půdy však mají bez ohledu na tyto smlouvy možnost vyjednat s provozovateli individuální podmínky.

Kromě toho existují spolkové země, ve kterých jsou rámcové smlouvy s velkými provozovateli sjednávány s platností pro celou zemi, např. rámcové smlouvy s RWE v Severním-Porýní Vestfálsku (North-Rhine Westphalia), přičemž výše náhrady za zemědělskou půdu s tržní hodnotou nepřesahující 4,50 EUR za metr čtvereční činí 0,90 EUR za metr čtvereční a pouze u půdy, jejíž tržní hodnota přesahuje 4,50 Euro za metr čtvereční je výše kompenzace sjednávána individuálně. Tyto rámcové smlouvy zároveň stanoví, že RWE zaplatí náhradu opětovně, jestliže bude zásobovací vedení odstraněno.[17]

DALŠÍ VÝVOJ A PŘIPRAVOVANÁ NOVELA

V současné době čelí vyvlastňovací řízení v České republice dvěma hlavním překážkám. První překážka spočívá v tom, že na rozhodnutí o vyvlastnění a náhradách a dalších podmínkách je nahlíženo jako na celek, což stranám neumožňuje odvolat se pouze proti jeho části. Odvolání proti rozhodnutí má za následek, že rozhodnutí nenabude právní moci, ačkoliv vlastník může být nespokojen pouze s výší přiznané náhrady.

Zákon o urychlení výstavby dopravní infrastruktury[18] již stanoví, že odvolání týkající se výše náhrady nemá účinky proti rozhodnutí o právech

[15] *Odkladného účinku může být dosaženo pouze ve zkráceném řízení, kterým by byl v případě nutnosti výslovně přiznán.*
[16] *U obou s výjimkou těch náležejících k městským zásobovacím vedením (u vedení elektrického napětí nejsou za městské zásobovací vedení považovány sítě přesahující napětí 110kV).*
[17] *Samozřejmě existují i další skutečnosti, které je třeba při určování výše kompenzace zvážit. Jejich popis by však byl příliš detailní než aby mohl být zmíněn v tomto článku.*
[18] *zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní infrastruktury (novelou tohoto předpisu s účinností od 1.10.2011 bude název zákona změněn na zákon o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury)*

spojených s vyvlastňovanou nemovitostí. Novela tohoto zákona, která nabude účinnosti dne 1. října 2011, rozšíří působnost zákona, a tedy možnost odvolání pouze do jednoho z výroků, i na vodní a energetickou infrastrukturu. Novela však poskytuje úpravu z globálního pohledu, ale v podrobnostech neodstraňuje výkladové nesrovnalosti s některými ustanoveními zákona o vyvlastnění.

Připravovaná novela zákona o vyvlastnění rozděluje rozhodnutí o vyvlastnění do dvou částí, tedy do výroku o vyvlastnění a výroku o příslušné výši náhrady. Odvolání do části týkající se výše náhrady by tak nemělo za následek odkladný účinek vykonatelnosti samotného výroku o vyvlastnění. Vyvlastnitel v takovém případě poskytne určeným účastníkům náhradu a ohledně sporné části náhrady bude rozhodnuto v odvolacím řízení, ve kterém však nemůže odvolací orgán určit náhradu nižší, než kolik byla účastníkům přiřčena první instancí. Tato navrhovaná změna je podobná úpravě, která je používána i v Německu a v České republice byla zatím aplikována pouze ve vztahu k dopravní infrastruktuře.

Druhým hlavním problémem je určení výše náhrady. V současné době jsou vlastníci nemovitosti oprávněni požadovat obvyklou cenu, což je v podstatě cena za nemovitost srovnatelné hodnoty určená v okamžiku určování náhrady. Na základě této úpravy však nelze obvyklou cenu v podstatě zjistit, neboť je obtížné posoudit, zda plánovaný záměr nemovitost zhodnotil či znehodnotil. Dle návrhu novely se cena pozemku nebo stavby bude nově posuzovat podle skutečného stavu a účelu užití ke dni podání žádosti o vyvlastnění, přičemž se nebude přihlížet k jejímu zhodnocení či znehodnocení v souvislosti s účelem vyvlastnění. Návrh novely zákona o vyvlastnění také stanovuje, že vlastník vyvlastňované nemovitosti musí spolu s návrhem smlouvy obdržet od vyvlastnitele také znalecký posudek, podle kterého vyvlastnitel navrhl vyvlastňovanému cenu.

Nově by mělo také dojít ke sjednocení lhůty pro přijetí návrhu smlouvy a k oznámení účelu vyvlastnění. Lhůta pro přijetí návrhu smlouvy stejně jako délka oznámení účelu vyvlastnění musí činit alespoň 90 dnů. Naproti tomu německá úprava neurčuje délku lhůty k přijetí návrhu smlouvy, ale pouze požaduje, aby návrh byl přiměřený a spravedlivý, kdy tento požadavek je možné vztáhnout i na délku lhůty.

Současná právní úprava ani připravovaná novela zatím nepočítají se zapojením zájmových sdružení vlastníků půdy a pozemků do vyjednávání ohledně náhrad za vyvlastňované nemovitosti. Tato praxe, která se v Německu osvědčila a slouží k urychlení procesu získání práv k nemovitostem dotčeným výstavbou liniových staveb, se zdá být účinnou a efektivní alternativou ke zdlouhavým řízením se stovkami vlastníků jednotlivých pozemků. Její zavedení v České republice se tak zdá být více než žádoucí.

Mgr. Bohuslav Matuška, advokát,
ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.
bohuslav.matuska@randalegal.com

Mgr. Ing. Jan Havel, společník
ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.
jan.havel@randalegal.com

Dr. Claus H. Lenz, společník,
advokátní kancelář Lungerich Lenz
Schuhmacher, Rechtsanwälte,
lenz@lls-law.de

O AUTORECH:

Bohuslav Matuška

Bohuslav Matuška absolvoval studia na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni v roce 2005. Během studia strávil jeden studijní rok na Manchester Metropolitan University a dále několik pracovních a studijních stáží v Izraeli a v USA. Během studijního pobytu v Manchesteru pracoval jako asistent advokáta v advokátní kanceláři Robin Burman & Co. Od ukončení studií působí v advokacii. K týmu advokátní kanceláře ŘANDA HAVEL LEGAL se přidal v roce 2011. Bohuslav Matuška se ve své právní praxi zaměřuje na právo nemovitostí, financování a na aspekty závazkového práva, zejména v oblasti práva obchodních a smluvních vztahů s mezinárodním prvkem. Rozsáhlé zkušenosti má s agendou ve věcech solárních elektráren, soudního řízení a zastupováním tuzemských i zahraničních klientů v projektech veřejných zakázek. Bohuslav Matuška je advokát a člen České advokátní komory. Hovoří plynně anglicky a částečně německy.

Jan Havel

Jan Havel získal v roce 1994 titul Ing. na Vysoké škole ekonomické v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů se zaměřením na zahraniční obchod, a dále ukončil svá právnická studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v roce 1997. Svou profesní kariéru započal ve společnosti ERNST & YOUNG v oddělení mezinárodních daní a v právním oddělení. Během let 1999 až 2001 pracoval Jan Havel jako vedoucí právního oddělení společnosti ŠKODA POWER, předního světového výrobce parních turbín. V roce 2001 založil právní firmu se zaměřením na mezinárodní obchodní právo a v roce 2005 založil společně s Martinem Řandou advokátní kancelář ŘANDA HAVEL LEGAL. Při své profesní činnosti nasbíral bohaté zkušenosti zejména v oblasti obchodního práva, mezinárodního obchodu, fúzí a akvizic, stavebního práva se zaměřením na energetický sektor a dodávky technologických zařízení, včetně mezinárodních EPC kontraktů. Dlouholeté zkušenosti zahrnují poskytování právního poradenství ve více než 50 komplexních investičních projektech v energetickém sektoru, včetně jaderných zařízení, v Evropě, Americe a Asii. Jan Havel je advokátem a členem České advokátní komory. Hovoří plynně anglicky, rusky a německy.

Claus H. Lenz

Claus H. Lenz je zakládajícím partnerem advokátní kanceláře Lungerich & Lenz se sídlem v Kolíně nad Rýnem, která byla založena roku 1995. Počátkem roku 2010 se společnost v důsledku expanze přejmenovala na Lungerich Lenz Schuhmacher. Ve své právní praxi se pan Lenz zejména soustředí na problematiku smluv o dílo ve stavebním průmyslu, v oblasti komplexních průmyslových celků a ve strojírenském průmyslu, a to jak na domácím trhu, tak i v zahraničí. Pan Lenz je také expertem v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení a v oblasti mimosoudního řešení sporů. Před založením advokátní kanceláře Lungerich & Lenz působil nějakou dobu jako advokát v Singapuru a je dobře obeznámen s asijskými trhy. Pan Lenz byl též určitou dobu podnikovým právníkem ve velké průmyslové společnosti v Německu. Pan Lenz v současnosti působí jako právní zástupce i rozhodce v různých rozhodčích řízeních podle pravidel Mezinárodní obchodní komory (ICC), Stockholmské obchodní komory (SCC), Německého rozhodčího institutu (DIS) a Soudu pro sportovní arbitráže (CAS). Působí též jako Předseda rozhodčí komise v Egyptě v souvislosti s projektem infrastruktury financovaným Světovou bankou.